

Riksdagens svar RSv 41/2026 rd – RP 8/2026 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ändring av lagstiftningen om ungdomsstraff

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ändring av lagstiftningen om ungdomsstraff (RP 8/2026 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Lagutskottet (LaUB 7/2026 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av 6 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 6 kap. 10 a §, sådan den lyder i lag 401/2015, samt
fogas till 6 kap. 2 §, sådan den lyder i lag 800/2017, ett nytt 2 mom. och till 9 §, sådan den lyder i lagarna 515/2003 och 401/2015, ett nytt 3 mom. som följer:

6 kap.

Om bestämmande av straff

2 §

Straffskala och avvikelser från den

Utöver vad som i 1 mom. bestäms om iakttagande av straffskalan får ungdomsstraff dömas ut så som anges i 10 a §.

Riksdagens svar RSv 41/2026 rd

9 §

Valet mellan villkorligt och ovillkorligt fängelse

När straff döms ut för ett brott som någon har begått innan han eller hon fyllde 18 år ska det dessutom prövas om ungdomsstraff är tillämpligt i enlighet med 10 a §.

10 a §

Ungdomsstraff

Om böter är ett otillräckligt straff och vägande skäl inte kräver att ett ovillkorligt fängelsestraff döms ut, ska den som har begått ett brott innan han eller hon har fyllt 18 år dömas till ungdomsstraff på minst fyra månader och högst två år, om

- 1) villkorligt fängelse förenat med övervakning inte anses tillräckligt för att främja gärningsmannens möjligheter att anpassa sig i samhället eller för att förhindra återfall i brott, eller
- 2) brottets allvar, gärningsmannens skuld sådan den framgår av brottet eller gärningsmannens tidigare brott talar för att ungdomsstraff ska dömas ut, och enbart villkorligt fängelse inte kan anses vara ett tillräckligt straff.

Om flera brott behandlas samtidigt i domstolen, kan under de förutsättningar som anges i 1 mom. ungdomsstraff dömas ut för brotten även om gärningsmannen har begått endast en del av dem innan han eller hon fyllde 18 år.

När ungdomsstraff döms ut är tidsenheterna år och månader.

Bestämmelser om innehållet i och verkställigheten av ungdomsstraff finns i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På brott som har begåtts före ikraftträdandet av denna lag och på verkställigheten av straff som följer av ett sådant brott tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Lag

om ändring av lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utredning av unga brottsmisstänkta situation (633/2010) 5 § och 8 § 1 mom.
samt
fogas till lagen nya 5 a, 5 b och 5 c § som följer:

Riksdagens svar RSv 41/2026 rd

5 §

Sammanställning av påföljdsutredning

Brottspåföljdsmyndigheten svarar för sammanställningen av en påföljdsutredning.

Brottspåföljdsmyndigheten ska inom 30 dygn från åklagarens begäran utifrån tillgängliga uppgifter göra en bedömning av hur en ung brottsmisstänkts sociala anpassning kan främjas och han eller hon hindras att begå brott genom valet av påföljd och verkställandet av påföljden. Brottspåföljdsmyndigheten ska bedöma behovet av övervakning och stöd för ett liv utan brottslighet för den unge brottsmisstänkte samt omfattningen av detta behov. När det gäller en person som misstänks ha begått ett brott före 18 års ålder ska Brottspåföljdsmyndigheten i sin bedömning fästa särskild uppmärksamhet vid hur den övervakning och de åtgärder som stöder ett liv utan brottslighet som ingår i de olika påföljdsalternativen kan svara mot den ungas eventuella behov av övervakning och stöd. För detta ska Brottspåföljdsmyndigheten i samarbete med social- och hälsovårdsmyndigheterna skaffa fram och sammanställa information om personens levnadsförhållanden, i synnerhet om rusmedelsmissbruk, missbrukar- och beroendevård och användning av missbrukar- och beroendetjänster, mentala hälsa och mentalvård och användning av mentalvårdstjänster, behov av övriga tjänster och stödåtgärder och om andra omständigheter som väsentligt hör samman med hans eller hennes sociala situation. Brottspåföljdsmyndigheten ska skaffa de uppgifter om den misstänktes sociala situation som behövs för påföljdsutredningen även från andra myndigheter samt privata sammanslutningar och personer.

I påföljdsutredningen ska det utredas om den person som misstänks ha begått ett brott före 18 års ålder samtycker till att det i ungdomsstraffet vid behov inkluderas sådan missbrukar- och beroendevård eller sådana missbrukar- och beroendetjänster som avses i 64 § 3 mom. i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015).

Den brottsmisstänkte ska i samband med sammanställandet av utredningen informeras om det huvudsakliga innehållet i den övervakning och övriga verksamhet som eventuellt ska ingå i påföljden, om villkoren och om påföljderna av överträdelse av villkoren samt om betydelsen av att villkoren iakttas.

Om en ung person misstänks ha begått brott både före och efter att ha uppnått 21 års ålder, ska en påföljdsutredning göras. En påföljdsutredning görs dock inte, om merparten av de brott som undersöks eller huvudbrottet har begåtts efter att den brottsmisstänkte har fyllt 21 år eller om det är uppenbart onödigt att göra en påföljdsutredning.

5 a §

Innehållet i påföljdsutredningen

Brottspåföljdsmyndigheten ska utifrån sin bedömning sammanställa en skriftlig påföljdsutredning som även innehåller väsentlig information om den unge brottsmisstänktes sociala situation, eventuella uppgifter om den unge brottsmisstänktes deltagande i verksamhet som förbättrar förutsättningarna för ett liv utan brottslighet och vid behov den plan för strafftiden som avses i 11 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder. Påföljdsutredningen ska också innehålla sådana andra utredningar eller utlåtanden med anledning av brott som åklagaren har begärt för utdömande av en samhällspåföljd.

Riksdagens svar RSv 41/2026 rd

5 b §

Hänvisning till stödåtgärder och tjänster samt samarbete

I samband med sammanställandet av en påföljdsutredning ska Brottspåföljdsmyndigheten, vid behov i samarbete med de myndigheter som ansvarar för socialvården och andra tjänster som är väsentliga med tanke på ärendet, utan dröjsmål hänvisa den brottsmisstänkte till behövliga stödåtgärder och tjänster.

5 c §

Ändringar

Om det efter att påföljdsutredningen har sammanställts sker en sådan förändring i den brottsmisstänktes situation som inverkar på påföljdsutredningens innehåll, ska Brottspåföljdsmyndigheten göra de ändringar i utredningen som förändringen förutsätter. En uppdaterad utredning ska utan dröjsmål ges in till åklagaren och till den domstol där ärendet är anhängigt.

8 §

Behandling av påföljdsutredningen i domstol

Då ett ärende som gäller en ung persons brott blir anhängigt vid domstol ska domstolen vid behov försäkra sig om att en uppdaterad påföljdsutredning står till förfogande vid domstolsbehandlingen.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av lagen om verkställighet av samhällspåföljder

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) 64, 69 och 83 § som följer:

Riksdagens svar RSv 41/2026 rd

64 §

Innebörd och längd

Ungdomsstraff är en påföljd på minst fyra månader och högst två år som ådöms den som var 15—17 år när han eller hon begick brottet. Ungdomsstraffet innefattar övervakarmöten mellan Brottspåföljdsmyndighetens övervakare eller biträdande övervakare och den dömda och därmed förenade uppgifter och program som främjar den sociala handlingsförmågan och ett liv utan brottslighet och som särskilt är riktade till unga, samt stöd och handledning i samband med dessa.

Ungdomsstraffet omfattar även av Brottspåföljdsmyndigheten ordnad eller godkänd verksamhet som främjar den sociala handlingsförmågan och ett liv utan brottslighet samt av myndigheten ordnad eller godkänd orientering i arbetslivet och orientering i arbete samt hänvisning till studier och utbildning.

Ungdomsstraffet kan dessutom med den dömdes samtycke omfatta högst 30 timmars deltagande i missbrukar- och beroendevård eller missbrukar- och beroendetjänster på ett sätt som Brottspåföljdsmyndigheten godkänner.

Den dömda är skyldig att delta i möten och annan verksamhet enligt planen för strafftiden. De sammankomster som hör till verkställigheten av ungdomsstraffet och i vilka den som avtjänar straffet är skyldig att delta får omfatta högst åtta timmar per vecka. Antalet timmar per vecka kan variera i enlighet med vad verkställigheten kräver.

När två tredjedelar av ungdomsstraffet har avtjänats, men dock minst fyra månader, och det har blivit uppenbart att den dömdes levnadsförhållanden har stabiliserats och det inte längre finns någon betydande risk för att den dömda gör sig skyldig till brott, kan de övervakarmöten och sammankomster som ingår i verkställigheten av ungdomsstraffet minskas. De sammankomster som hör till verkställigheten kan dock ökas efter minskningen, om främjandet av den dömdes sociala anpassning eller förebyggandet av nya brott kräver det.

69 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om platserna för den orientering i arbetslivet och orientering i arbete som avses i 64 § 2 mom. samt de åtgärder för förberedelse och genomförande som krävs för den missbrukar- och beroendevård och de missbrukar- och beroendetjänster som avses i 64 § 3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

83 §

Beaktande av en avtjänad samhällspåföljd vid mätningen av fängelsestraff

Om den som har dömts till samhällstjänst eller övervakningsstraff döms till ett nytt straff i den situation som avses i 82 §, iakttas samma förvandlingsförhållande mellan fängelsestraffet och samhällspåföljden som iaktogs när samhällspåföljden fastställdes. Vid förvandlingen av övervakningsstraff motsvarar en del av en dag en dag fängelse. Vid förvandling av ungdomsstraff tillämpas 68 §. Vid förvandlingen används det beräkningssätt som är fördelaktigast för den dömda.

Riksdagens svar RSv 41/2026 rd

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors 22.4.2026

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare